

КООРДИНАЦИОНЕН МЕХАНИЗЪМ (КМ)
по прилагането на Регламент (ЕС) № 1143/2014
на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 година
относно предотвратяването и управлението на
въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове

1. Общи положения:

Настоящият Координационен механизъм (КМ) се създава във връзка с изпълнението на Регламент (ЕС) № 1143/2014 и чл. 67, чл. 67а и чл. 115, ал. 1, т. 10 и 18 от Закона за биологичното разнообразие.

Координационният механизъм е постоянно действащ и определя:

- Реда за прилагането на Регламент (ЕС) № 1143/2014;
- Органите и структурите, отговорни за предотвратяване; ранно откриване и бързо ликвидиране; управлението на инвазивните чужди видове (ИЧВ) в страната и техните основни функции.

Координацията по механизма се осъществява чрез създадената със заповед на министъра на околната среда и водите Междуведомствена експертна група за инвазивни чужди видове (МЕГИЧВ).

2. Министърът на околната среда и водите:

- Изпълнява ръководна функция по Координационния механизъм и неговите изменения, свързани с прилагането на Регламент (ЕС) № 1143/2014;
- Издава разрешителни, позволяващи научни изследвания или опазване *ex-situ* на ИЧВ при изпълнение на изискванията на чл. 8 от Регламента и *Наредба № 4 от 8 юли 2003 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата* към ЗБР;
- Издава разрешения съгласно чл. 9 от Регламента, след одобрение от Европейската комисия (ЕК);
- Утвърждава „Национален списък на инвазивните чужди видове, които засягат България“ съгласно чл. 12 от Регламента и уведомява ЕК и другите държави членки за тези видове и прилаганите мерки;
- Утвърждава национален план или планове за действие относно пътищата на непреднамерено въвеждане и разпространяване на ИЧВ съгласно чл. 13 от Регламента;
- Предлага временни ограничения, отнасящи се до ИЧВ съгласно чл. 7 и чл. 10 от Регламента и уведомява ЕК;
- Подава искания до ЕК за включване на ИЧВ в списъка на Съюза, отговарящи на чл. 4, т. 4 и чл. 10 от Регламента;
- Уведомява ЕК и другите държави членки на ЕС за ранно откриване на нов за територията на страната ИЧВ, засягащ Съюза;
- Уведомява ЕК и другите държави членки на ЕС за бързото ликвидиране на ИЧВ в ранния етап на инвазия;
- Взема решение и уведомява ЕК да не прилага мерки за бързо ликвидиране на ИЧВ в ранния етап на инвазия, ако са изпълнени условията съгласно чл. 18 от Регламента.

3. Заместник-министърът на околната среда и водите, с ресор дирекция „Национална служба за защита на природата“:

- Организира и координира дейността на Междуведомствена експертна група за инвазивни чужди видове (МЕГИЧВ) за изпълнение на Регламент (ЕС) № 1143/2014 на Европейския Парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 година относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове и свързаните с него Регламенти;
- Представява страната в преговори с ЕК относно Регламента;
- Представява експертната група пред министъра на околната среда и водите, както и пред ръководителите на други ведомства и организации, когато решенията и предложенията се отнасят до тях;
- Координира и възлага дейности на Регионалните инспекции по околна среда за бързо ликвидиране по чл. 17 и предприемане на мерки за управление по чл. 19 от Регламента;
- Координира участието на научната общност и предоставянето на информация на обществеността чрез различни кампании.

4. За подпомагане на Координационния механизъм със заповед на министъра на околната среда и водите е създадена **Междуведомствена експертна група за инвазивни чужди видове (МЕГИЧВ)**.

➤ Председател на МЕГИЧВ е заместник-министъра на околната среда и водите.

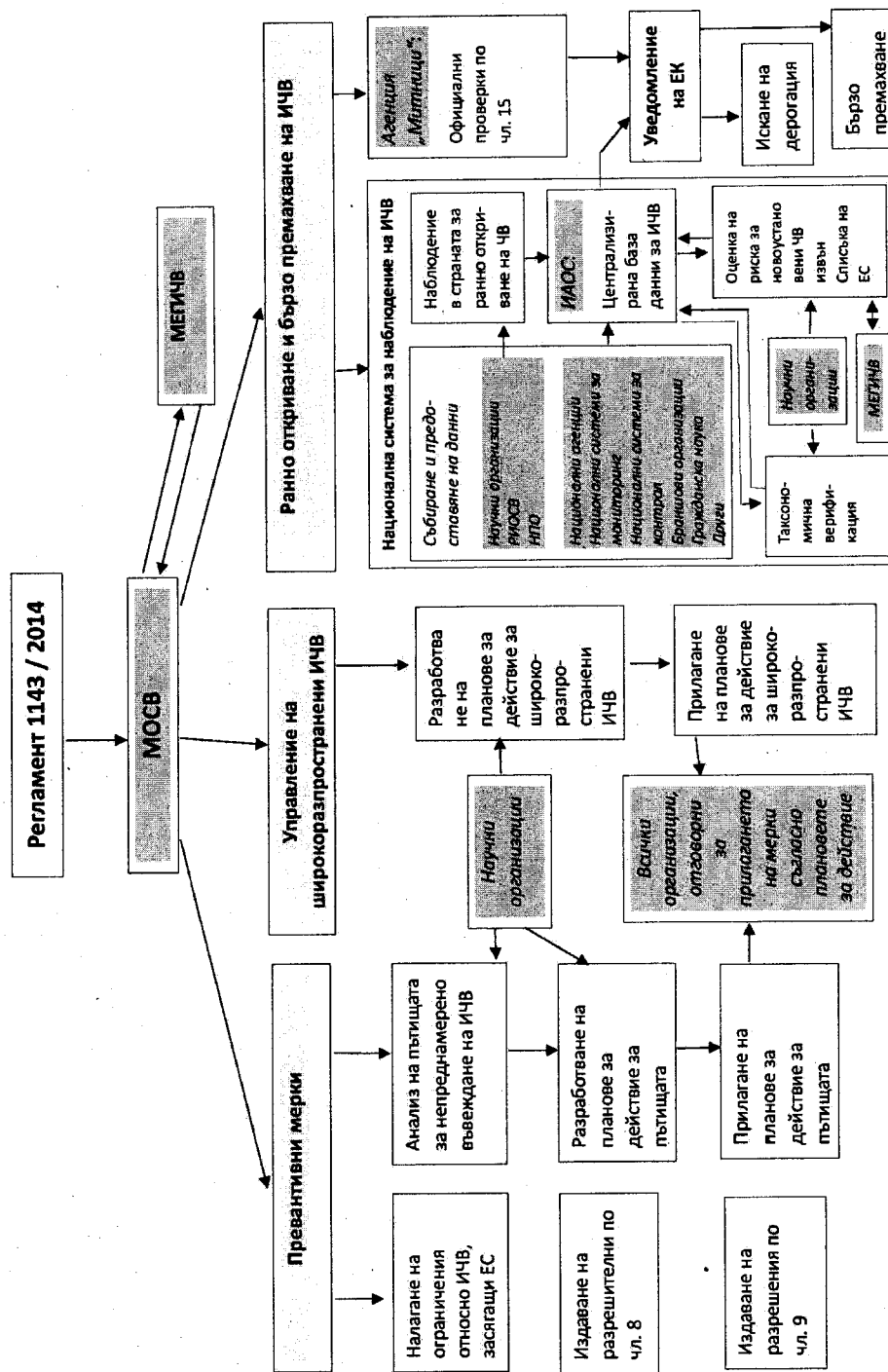
➤ Членовете на МЕГИЧВ са представители на дирекция „Национална служба за защита на природата“ в Министерство на околната среда и водите (НСЗП – МОСВ); дирекции „Обща политика в областта на рибарството“ (ОПОР-МЗХ) и „Търговски дружества и държавни предприятия“ (ТДДП-МЗХ) в Министерство на земеделието и храните; отдел „Мониторинг на биологичното разнообразие и горските екосистеми“ в Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС); Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА); Изпълнителна агенция по горите (ИАГ); Изпълнителна агенция „Морска администрация“ (ИАМА); дирекция „Граничен контрол“ и съответните гранични контролни пунктове, дирекция „Растителна защита и контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци“ и Централна лаборатория по карантина на растенията в Българска агенция по безопасност на храните (ГК, РЗКППЗ и ЦЛКР – БАБХ); дирекция ОРХВ в Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ); отдел „Епидемиология“ в Национален център по заразни и паразитни болести (НЦЗПБ); Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания (ИБЕИ-БАН); Институт за гората (ИГ-БАН); Институт по океанология (ИО-БАН); Национален природонаучен музей (НПМ-БАН); Лесотехническият университет (ЛТУ); Факултет по природни науки в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ (ФПН-ШУ), Биологически факултет при СУ „Св. Климент Охридски (БФ-СУ); Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ).

- Секретарят/-ите на МЕГИЧВ са експерти от дирекция „Национална служба за защита на природата“ в администрацията на МОСВ.

5. Функционирането на Координационния механизъм се осъществява от водещи и партниращи институции.

- **Водеща институция** е Министерството на околната среда и водите;
- **Партниращи институции** са Регионалните инспекции по околна среда и водите, министерства, агенции, научни организации и университети, с членове в МЕГИЧВ, както и други институции и организации, които са заинтересована страна по прилагането на Регламент (ЕС) № 1143/2014

Ангажменти на основните институции по отделните етапи от прилагането на Регламента:



Отговорни институции	Партниращи институции/органи	Регламент (ЕС) № 1143/2014	ЕК
МОСВ	Междуведомствена експертна група за инвазивни чужди видове (МЕГИЧВ)	Координиране на прилагането на Регламент (ЕС) № 1143/2014	
		Превантивни мерки	
МОСВ		Ограничения (чл. 7)	
МОСВ		Разрешителни (чл. 8) позволяващи научни изследвания или опазване ex-situ	
МОСВ		Разрешения (чл. 9)	Одобрение от ЕК
МОСВ	• РИОСВ • Басейнови дирекции • МЗХ • ИАГ • ИАРА • НСОРБ • Общини • Ловни сдружения • Научни организации и университети • други	Планове за действие (чл. 13)	
		Спешни мерки (чл. 10) (за ИЧВ извън списъка на Регламента)	
МОСВ		Временни ограничения (по чл. 7)	Уведомяване на ЕК
МОСВ	• ЦОРХВ • Научни организации и университети	Оценка на риска (чл. 5)	Предлагане за включване в списъка на Регламента
		Ранно откриване и бързо ликвидиране	
МОСВ, ИАОС	• Научни организации и университети • ДНП • ДПП • ИАГ • ИАРА • МЗХ • ИАМА • БАБХ • НСОРБ • ЦОРХВ • ЦЛКР • Собственици и стопани на територии – държавни, общински, частни • други	Система за наблюдение (чл. 14)	Уведомяване на ЕК и другите държави членки на ЕС за ранно откриване на нов ИЧВ
Агенция „Митници“	• Научни организации и университети (разпознаване): - ИБЕИ-БАН	Официални проверки (чл. 15)	Уведомяване на ЕК и другите държави членки на ЕС за

	- ИО-БАН - ИГ-БАН - НПМ – БАН - ЛТУ - ШУ “ Епископ К. Преславски“ - СУ „Св. Кл. Охридски“-БФ - Други • БАБХ		ранно откриване на нов ИЧВ
МОСВ	• РИОСВ • Басейнови дирекции • МЗХ • ИАГ • ИАРА • НСОРБ • Ловни сдружения • Научни организации и университети • Собственици и стопани на територии – държавни, общински, частни • други	Бързо ликвидиране на ранен етап на инвазията (чл. 17)	Уведомяване на ЕК и другите държави членки на ЕС за бързото ликвидиране на ИЧВ в ранния етап на инвазия
МОСВ		Дерогации (чл. 18)	Одобрение от ЕК
		Управление на широко разпространени ИЧВ	
МОСВ	• РИОСВ • Басейнови дирекции • МЗХ • ИАГ • ИАРА • НСОРБ; отделни общини • Ловни сдружения • Научни организации и университети • Собственици и стопани на територии – държавни, общински, частни • други	Мерки за управление на ИЧВ (чл. 19) - ликвидиране - контрол на популацията - ограничаване на разпространението на популацията	
	• РИОСВ • Басейнови дирекции • Национални и природни паркове • МЗХ • ИАГ • ИАРА • Общини • Научните организации и университети - други	Мерки за възстановяване на екосистемите, засегнати от ИЧВ (чл. 20)	

МОСВ	• Институциите, представени в МЕГИЧВ; • други научните организации и университети; • общини.	Осведомяване и комуникация с обществеността - информационни и учебителни материали за ИЧВ; - обмен на опит, на добри практики; - разяснителни кампании и участие на гражданите в процесите на наблюдение и превенция; - срещи.	
------	--	---	--

В изпълнение на **чл. 24** от Регламента първият национален доклад от България относно ИЧВ е изготвен през 2019 г., а следващият следва да бъде изготвен „на всеки шест години”, т.е. през 2025 г.

Създаване и интегриране на Национална система за наблюдение в България на инвазивни чужди видове, засягащи ЕС, по чл. 14 на Регламент (ЕС) № 1143/2014

Националната система за наблюдение в България на инвазивни чужди видове, засягащи ЕС, по чл. 14 на Регламент (ЕС) № 1143/2014, се координира от Министерството на околната среда и водите (МОСВ) с подкрепата на Междуведомствената експертна група за инвазивни чужди видове (МЕГИЧВ) по прилагане на Регламент (ЕС) № 1143/2014, определен в чл. 72, ал. 1 на ЗБР. Тя е насочена към осигуряване на наблюдение на територията на цялата страна, вкл. морските териториални води. Наблюдението се извършва от регионалните структури на МОСВ, дирекциите на националните и природните паркове, басейнови дирекции, институти към Българската академия на науките и други академични институции, които използват инфраструктурата, определена за осъществяване на мониторинга по чл. 11 от Директива 92/43/ЕИО, съгласно чл. 8 от Директива 2000/60/ЕО и на основание чл. 11 от Директива 2008/56/ЕО. Данните и информацията, събрани в резултат от извършените наблюдения, се съхраняват в информационната система (ИС) на Националната система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (НСМСБР), поддържана от ИАОС. За целта е необходимо:

- 1. Създаване на уеб-базирана геоинформационна система (модул ИЧВ):** с цел осигуряване на информация за последващи анализи към ИС на НСМСБР се създава уеб базирана геоинформационна система за наблюдение на инвазивните чужди видове, засягащи ЕС и България (модул ИЧВ), на сухоземната територия и акваторията на България, с възможност за събиране на данни и през мобилно приложение.
- 2. Събиране на данни в унифициран формат:** данните, получени в резултат от извършените наблюдения върху разпространението, големината на популациите и въздействието на инвазивните чужди видове, се събират в унифициран формат в ИС на НСМСБР.
- 3. Обработка и верификация на данните:** информацията в модул ИЧВ се подава чрез попълване на шаблони за въвеждане на данни за ИЧВ, които са получени в резултат от приложени методики за наблюдение (*скрийнинг*) на приоритетните пътища за непреднамерено въвеждане на ИЧВ и методиките за мониторинг на ИЧВ. Получените данни подлежат на процедура за таксономична верификация от експерти-таксономи от

научните и академичните организации, представени в МЕГИЧВ. При откриване на нов инвазивен чужд вид, на база разработен протокол/процедура, се изпраща уведомление до Председателя на МЕГИЧВ за предприемане на последващи действия по уведомяване на ЕК по чл. 16 от Регламента.

4. **Осигуряване на експертен капацитет:** с оглед обезпечаване поддържането и сигурността на работа на системата следва да се осигурят две нови щатни длъжности в отдел „Мониторинг на биологичното разнообразие и горските екосистеми“, дирекция „Мониторинг и оценка на околна среда“ при ИАОС – експерт „Мониторинг на ИЧВ“ и експерт „Администриране и управление на модул ИЧВ на ИС на НСМСБР“.

Системата за наблюдение на ИЧВ към ИС на НСМСБР ще съдържа информация за разпространението, размера на популациите и въздействието на регистрирани ИЧВ на територията на страната.

Национална система за наблюдение в България на инвазивни чужди видове, засягащи ЕС, по чл. 14 на Регламент (ЕС) № 1143/2014 – Функциониране.

I. Ранно откриване		
Наблюдение на територията на страната, вкл. морските териториални води, за ранно откриване и регистриране на чужди видове или за проследяване на ефекта от прилагането на мерки за контрол на ИЧВ	Методики за наблюдение/мониторинг на чужди видове Национален предупредителен списък на ИЧВ (<i>Alert list</i>) Анализ на пътищата на непреднамерено въвеждане и разпространяване на ИЧВ Методики за наблюдение, основани на ДНК-баркодирание и метабаркодирание	РИОСВ ТДДП – МЗХ ИАРА БАБХ ИАГ Научните организации и университети НПО Браншови организации Гражданска наука Мрежите ESENIAS и DIAS
Подаване на данни към централизираната национална база данни	Централизирана база данни (модул ИЧВ към ИС на НСМСБР) – ИАОС Шаблони за подаване на данни към базата данни Стандарт за данните	ИАОС, РИОСВ Митници Научни организации и университети НПО Браншови организации Гражданска наука

	Официални проверки по чл. 15 от Регламент (ЕС) № 1143/2014 Инструменти за обмен на данни с EASIN, ESENIAS, DIAS и други международни бази данни (GBIF и др.) Уеб-базирана платформа за подаване на сигнали към ИАОС за новоустановени в страната чужди видове	Национална система за мониторинг на състоянието на биологичното разнообразие (НСМСБР) Национален мониторинг по Директива 92/43/ЕИО (Директива за местообитанията). Национален мониторинг по Директива 2009/147/ЕО (Директива за птиците). Национален мониторинг по Директива 2000/60/ЕО (Рамкова директива за водите). Национален мониторинг по Директива 2008/56/ЕО (Рамкова директива за морска стратегия) Национални системи за контрол Уведомления при регулирани от държавата дейности и политики Други организации и лица с данни за регистрация на нови за страната чужди видове
Бърза / детайлна оценка на риска от даден чужд вид (за новоустановени за страната чужди видове, които не са включени в Списъка на ИЧВ, засягащи ЕС)	Методики за оценка на риска	Научни организации и университети ЦОРХВ НЦЗПБ
П. Таксономична верификация		
Разпознаване/потвърждаване на таксономичната идентификация на чуждите видове	Списък на експерти - таксономи Процедура за таксономична верификация Определители за чужди видове	Научни организации и университети Мрежите ESENIAS и DIAS
III. Официално уведомление		

Докладване към националния компетентен орган по Регламент 1143/2014 – МОСВ, и последващо официално уведомление към ЕК и страните членки на ЕС за появата на територията на страната на ИЧВ, засягащ ЕС или на чужди видове оценени от страната като инвазивни	Процедура за уведомление на компетентните власти и ЕК	МОСВ – водещ (чрез МЕГИЧВ) ИАОС РИОСВ Научни организации и университети
--	--	---

